

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2001-2002

19 februari 2002

ONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Armenië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 7 juni 2001

MEMORIE VAN TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Algemene bespreking

1. Betekenis van de Overeenkomst

– Doel van de Overeenkomst

In het algemeen staat de Vlaamse regering positief ten opzichte van het sluiten van internationale investeringsakkoorden, die van belang zijn voor Vlaamse investeerders in het buitenland. Alhoewel buitenlandse investeringen reeds worden beschermd door nationale wetgevingen, biedt een bilateraal verdrag bijkomende waarborgen wegens de voorrang van het internationaal recht op het interne recht van een staat.

De doelstelling van een dergelijke overeenkomst is, naast het aanmoedigen van investeringen, het bieden van een garantie voor een maximale bescherming aan de investeerder, zoals de waarborgen voor een billijke en rechtvaardige behandeling van de investering, de clause van de meest begunstigde natie om discriminatie te voorkomen, een vergoedingsplicht bij onteigenende maatregelen en de vrije overmaking van inkomsten. Bovendien creëert zulke overeenkomst een eigen juridisch kader waarin investeringsgeschillen kunnen geregeld worden en waarbij de investeerder een beroep kan doen op internationale arbitrage.

– De Overeenkomst vormt een gemengd verdrag

Dergelijke internationale overeenkomsten ten gunste van investeringen in het buitenland zijn verdragen in de zin van het volkenrecht of internationaal publiek recht. Het zijn juridisch bindende en afdwingbare akten onderschreven door volkenrechtelijke rechtspersonen, in casu drie onafhankelijke en soevereine staten en drie deelstaten met een grondwettelijk toegekende bevoegdheid om verdragen te sluiten. Die akten vormen de rechtsgrond voor rechten en verplichtingen in hoofde van die zes overheden en zelfs rechtstreeks in hoofde van investeerders op elkaars grondgebied. Overeenkomstig artikel 167 van de Grondwet, worden alle verdragen gesloten door de daartoe bevoegde regeringen en aan hun parlementen ter instemming voorgelegd, vooraleer ze uitwerking kunnen hebben.

Het zgn. “gemengde” karakter van de BLEU-overeenkomsten inzake investeringen werd op 4 mei 1994 vastgelegd in de Werkgroep “gemengde verdragen” (WGV), adviesorgaan van de interministeriële Conferentie voor Buitenlands Beleid (ICBB). De ICBB heeft die beslissing op 31 mei 1994 bekrachtigd. Zowel de Gewesten als de federale overheid worden namelijk in principe bevoegd geacht. Dergelijke overeenkomsten worden gemengde verdragen genoemd wegens de gezamenlijke bevoegdheidsuitoefening op het federale en het gefedereerde niveau.

De Gewesten zijn immers bevoegd voor het economisch beleid, alsook voor het afzet- en uitvoerbeleid, overeenkomstig artikel 6, § 1, VI, eerste lid, 1° en 3° van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), zoals gewijzigd. De federale overheid blijft bevoegd inzake de verzekering van invoer-, uitvoer- en investeringsrisico's (art. 6, § 1, VI, eerste lid, 3°, BWHI), het handelsrecht, het vennootschapsrecht en de regelgeving voor de vestiging van bedrijven met uitzondering van die in de toeristische sector (art. 6, § 1, VI, vijfde lid, 5° en 6° BWHI).

Daarom bepaalt het eerste artikel van het bijgevoegde ontwerp van decreet dat het een gewest-aangelegenheid betreft. Het tweede en laatste artikel houdt in dat het Vlaams Parlement zijn goedkeuring verleent aan de voorliggende Overeenkomst, zodat ze in werking kan treden na de instemming van al de betrokken parlementen en na de ratificatie door de federale overheid.

2. Schets van het partnerland

– Institutionele en politieke gegevens

Na een referendum verklaarde Armenië zich onafhankelijk op 23 september 1991. In oktober van dat jaar werden presidentsverkiezingen gehouden. Levon Ter-Petrossian van de Pan-Armeense Nationale Beweging (ANB) kwam als overwinnaar uit het strijdperk. De president kreeg af te rekenen met betogingen, vooral omwille van de economische crisis en de kwestie Nagorno-Karabach. Hij verving zijn eerste minister door de economisch hervormer Bagratian. De oppositie bleef echter kritiek leveren. Ter-Petrossian liet de ARF, de grootste oppositiepartij, buiten de wet stellen.

In juli 1995 werden de eerste “vrije” parlementsverkiezingen gehouden maar 9 partijen waren verboden. De ANB won die verkiezingen en Bagra-

tian bleef premier. Tezelfdertijd werd een referendum georganiseerd over een nieuwe grondwet.

In de presidentsverkiezingen van september 1996 moest Ter-Petrossian het opnemen tegen Vazgen Manoekian van de Nationale Democratische Unie. Ter-Petrossian won die fel betwiste (en frauduleuze) verkiezingen. Hij beloofde wel zich terug te trekken als het grondwettelijk hof de klachten van de oppositie gegrond zou achten. Dat gebeurde echter niet. Eerste minister Bagratian trad af. Hij werd opgevolgd door Wasgen Sarkissian.

In januari 1998 werd Ter-Petrossian gedwongen om ontslag te nemen. Robert Kotsjaryan werd dienstdoend president.

21 partijen namen deel aan de parlementsverkiezingen die werden gehouden op 30 mei 1999. Het blok "Eenheid" haalde het met 42 % van de stemmen.

Op 27 oktober 1999 werd premier Wasgen Sarkissian neergeschoten in het parlement. Zijn broer Aram volgde hem op maar die werd op 2 mei 2000 afgezet en opgevolgd door Andranik Margarian.

Armenië is verdeeld in 67 regio's met aan het hoofd een gouverneur. De wetgevende macht wordt uitgeoefend door de Nationale Raad die 131 leden telt en verkozen wordt voor 4 jaar. De regering is het hoogste uitvoerende orgaan. De verkiezingen gebeuren volgens het "first-past the post"-systeem in kieskringen. Het parlement staat evenwel zwak tegenover de president.

De president wordt verkozen voor een ambtstermijn van 5 jaar. De nieuwe grondwet die in juli 1995 werd aangenomen verleent een grote macht aan de president. In 1997 werd de grondwet gemendeerd. De president kreeg het recht om de premier aan te stellen, het parlement te ontbinden, nieuwe verkiezingen uit te schrijven en hoogwaardigheidsbekleders te benoemen zonder instemming van het parlement. Die grote macht lokte veel kritiek uit.

– *Samenwerking met Vlaanderen en België*

België knoopte op 10 maart 1992 diplomatieke betrekkingen aan met Armenië. Er is geen Belgische ambassade in Jerevan maar er is wel een Armeense ambassade in Brussel.

Er zijn weinig bilaterale contacten tussen België en Armenië. In juni 2000 was er een verkennende zen-

ding van de Belgische Dienst voor Buitenlandse Handel (BDBH).

In België wonen zowat 5.000 Armeniërs, hoofdzakelijk in Brussel en Antwerpen. Vanuit de diaspora helpen velen hun landgenoten in Armenië om te overleven.

– *Samenwerking met andere landen en met internationale organisaties*

Het conflict over Nagorno-Karabach, een vooral door Armeniërs bewoonde enclave in Azerbeidzjan, zorgde voor een gespannen verhouding tussen beide landen. Ook met Turkije zijn er al jarenlang problemen. Die zijn zowel territoriaal (een deel van historisch Armenië is in handen van Turkije) als diplomatiek (Turkije steunt Azerbeidzjan in het conflict over Nagorno-Karabach). In juli 2001 werd een officieus Turks-Armeens Verzoeningscomité opgericht.

Armenië trad toe tot het Gemeenebest van Onafhankelijke Staten (GOS). Met Rusland is er een verregaande militaire samenwerking. Rusland is trouwens ook de eerste handelspartner.

De sterke Armeense lobby in de Verenigde Staten zorgt ervoor dat de VS Armenië bijna onvoorwaardelijk steunen. Frankrijk, dat ook een sterke Armeense gemeenschap heeft, is eveneens een traditionele medestander. Voor de VS en Frankrijk is het belangrijk dat de olie uit Azerbeidzjan via Armenië naar de Georgische havens aan de Zwarte Zee kan. Rusland wil echter dat die olie over zijn grondgebied wordt getransporteerd. Het conflict rond Nagorno-Karabach komt de Russen derhalve goed uit.

Armenië werd lid van de Wereldbank en van het Internationaal Muntfonds. Het land trad toe tot het Partnerschap voor de Vrede in het kader van de NAVO en op 22 april 1996 ondertekende het een Partnerschaps-en samenwerkingsakkoord (PSO) met de Europese Unie. De invloed van de EU is echter klein. Bovendien bemoeilijkt de situatie van de mensenrechten de toepassing van dat PSO.

Met 9 andere staten (Rusland, Oekraïne, Georgië, Azerbeidzjan, Moldavië, Albanië, Roemenië, Bulgarije en Griekenland) sloot Armenië in 1992 het Zwarte Zee Economisch Akkoord. In oktober 2000 sloot Armenië een akkoord met Rusland, Wit-Rusland, Tadzjikistan, Kazachstan en Kirgizië over de collectieve verdediging van de regio.

Op 25 januari 2001 werd Armenië lid van de Raad van Europa.

– *Economische gegevens*

In het begin van de jaren negentig had Armenië af te rekenen met een zware economische crisis mede door de strijd om Nagorno-Karabach. Zo moesten de inwoners het geregeld stellen zonder verwarming en elektriciteit. Veel Armeniërs emigreerden.

De macro-economische indicatoren geven het volgende beeld van de evolutie in de economische toestand :

EBWO-cijfers (in %)	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
BNP	-37,4	-14,8	5,4	6,9	5,8	3,1	7,2		
								3,3	5,0
Industriële productie	--	-28,0	5,6	2,6	1,2	0,9	-2,5	NA	NA
Begrotingstekort	-13,9	-54,7	-10,5	-11,0	-9,3	-5,9	-5,2	-5,9	NA
Werkloosheid	1,8	5,3	6,7	6,7	9,2	10,7	9,9	11,5	40,0
Inflatie	900	10896	1885	31,9	5,8	21,8	-1,3	0,6	NA

Eén van de voornaamste prioriteiten van de regering is de gezondmaking van de economie. Wijzigingen van de fiscale wetgeving, vooral wat betreft indirecte belastingen, leverden positieve resultaten op. Met zowat 30% blijft de werkloosheid zeer hoog.

Armenië heeft ook een aantal troeven. Het is rijk aan mineralen (goud, molybdeen, koper en zink).

De industrie is de belangrijkste economische sector. De chemische, mechanische en elektronische industrieën zijn goed ontwikkeld.

De landbouw kent problemen door het hoog energieverbruik en het gebrek aan deviezen voor invoer van meststoffen en voor irrigatie. De belangrijkste gewassen zijn aardappelen, groenten, graan en fruit. Armenië is koploper in het GOS op het gebied van de privatisering van de landbouw.

Er is weinig belangstelling van buitenlandse investeerders omwille van het gebrek aan hervormingen, het instandhouden van mammoetbedrijven en het buitenspel zetten van de oppositie.

De belangrijkste handelspartners van Armenië zijn de GOS-landen en dan vooral Rusland.

3. Ontstaan van de Overeenkomst

De onderhandelingen tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU) en Armenië vonden plaats op 25 en 26 september 2000 in de Armeense hoofdstad Jerevan. De Overeenkomst werd er op 26 september geparafeerd door de twee delegaties. De Overeenkomst werd opgemaakt in het Nederlands, het Frans, het Armeens en het Engels. De Engelse versie is doorslaggevend bij een geschil over de interpretatie van de Overeenkomst.

De Overeenkomst werd ondertekend in Brussel op 7 juni 2001.

Specifieke bespreking van de Overeenkomst met Armenië

1. Inhoud van de Overeenkomst

– *Standaardtekst van de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU)*

Reeds gedurende meer dan dertig jaar sluit de BLEU overeenkomsten met landen die geen lid zijn van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO), om de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen te realiseren. Daarom hebben de leden van de BLEU een tekst goedgekeurd die zij aan hun gesprekspartners voorstellen als basis van de onderhandelingen. Op 29 juni 1994 heeft de Vlaamse regering die standaardtekst aanvaard.

Die zgn. BLEU-tekst bepaalt principieel dat elke verdragspartij eender welke soort van investeringen door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met de nationaliteit van een andere verdragspartij op zijn grondgebied toelaat (artikelen 1 en 2 van de BLEU-tekst). Dit is de basis voor de bevordering van de investeringen. De bescherming vindt men terug in de artikelen 3 tot 6.

Artikel 3 bevat een bepaling van niet-discriminatie en van meest begunstigde natie. Het sluit wel de voorrechten van de investeerders van een derde staat uit, die verbonden zijn aan de deelneming aan een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of een andere vorm van regionale economische organisatie.

Artikel 4 verbiedt elke maatregel van onteigening of nationalisatie, tenzij voor het openbaar nut, de veiligheid of het nationale belang van de contracte-

rende partij en dan op voorwaarde dat de maatregel wettelijk en non-discriminatoire is en begeleid wordt door een gepaste en reële schadevergoeding. Dezelfde principes gelden voor schade ingevolge geweld.

Artikel 5 regelt de overmakingen van alle betalingen inzake investeringen en lonen, waarbij de vrije transfer met een eventuele vergunning als principe geldt.

Artikel 6 voorziet een subrogatie van een partij of een openbare instelling in de rechten en de vorderingen van investeerders met deze nationaliteit, indien die partij of instelling schadevergoeding heeft uitbetaald aan die investeerders op grond van een garantie voor een investering. De andere betrokken partij kan dan aan de subrogerende verzekeraar de wettelijke of de contractuele verplichtingen van de investeerder opleggen.

In artikel 8 worden de bijzondere overeenkomsten die vroeger tussen een partij en een investeerder van een andere partij werden gesloten, bevestigd. De bepalingen ervan vullen de algemene draagwijdte van deze typeovereenkomst aan. Met bijzondere overeenkomsten worden verbintenissen bedoeld die betrekking hebben op concrete investeringsprojecten.

De artikelen 9 en 11 regelen respectievelijk de procedure voor geschillen over investeringen tussen een investeerder van een partij en een andere partij en die tussen partijen inzake de interpretatie en de toepassing van deze typeovereenkomst.

Indien een minnelijke schikking onmogelijk blijkt te zijn, bepaalt artikel 9 dat door een arbitrage-rechtscollege een definitieve en bindende uitspraak over het geschil wordt gedaan. Geen enkele contracterende partij kan hierbij aanvoeren dat de investeerder vergoed wordt door een verzekering of garantie.

Artikel 11 bepaalt dat, na de mislukking van een minnelijke schikking via diplomatieke weg en via een gemengde commissie, een college van drie scheidsrechters wordt aangesteld. Elke partij duidt één scheidsrechter aan. Deze twee scheidsrechters duiden in onderling overleg een derde scheidsrechter als voorzitter van het college aan. Deze voorzitter is een onderdaan van een derde Staat. Indien de scheidsrechters niet op deze wijze kunnen worden aangesteld, kan een partij zulk verzoek richten tot de Voorzitter of Ondervoorzitter van het Internationaal Gerechtshof. De uitspraken van het college van scheidsrechters zijn definitief en bindend.

Wat de bevordering van de investeringen betreft, kunnen nog de artikelen 7 en 10 vermeld worden, die de meest gunstige regels ervoor laten gelden. Artikel 7 bepaalt dit ten opzichte van de nationale wetgeving van de partijen en van de bestaande en toekomstige internationale of andere overeenkomsten tussen de partijen. Artikel 10 voorziet de clausule van de meest begunstigde natie.

Artikel 12 stelt de investeringen die aan deze overeenkomst voorafgaan gelijk met die na de inwerkingtreding ervan. De vroegere investeringen worden eveneens beschermd.

Artikel 13 bepaalt de duur en de inwerkingtreding van deze overeenkomst. Een termijn van tien jaar geldt, die zonder voorafgaande opzegging stilzwijgend verlengd wordt. De standaardovereenkomst treedt een maand na de datum van de uitwisseling van de akten van bekrachtiging in werking.

– *Afwijkingen van de standaardtekst van de BLEU*

De typetekst van de BLEU, door de Vlaamse regering in 1994 goedgekeurd, werd door de Armeense partner bijna volledig aanvaard. Al de basisprincipes van de BLEU werden dus goedgekeurd en in de ontwerptekst van de Overeenkomst opgenomen.

De ondertekende tekst bevat slechts enkele afwijkingen. De meeste zijn slechts vormelijk.

In artikel 1, § 1 a en b en in artikel 5, § 2 worden de termen “natuurlijke persoon” en “rechtspersoon” gebruikt i.p.v. “onderdanen” en “vennootschappen”.

In artikel 1, § 4 wordt de term “zeegebieden” van België en Luxemburg uitgebreider omschreven.

De §§ 3 en 4 van artikel 3 over de bescherming van investeringen worden weggelaten omdat die bepalingen eveneens vermeld worden in artikel 10.

Artikel 4 draagt een andere titel n.l. “Overdracht van en schadeloosstelling voor investeringen” i.p.v. “Eigendomsberovende of –beperkende maatregelen”.

In artikel 5, § 1 wordt een fiscale clausule ingelast met vrijstelling voor overmakingen.

De titel van artikel 10 wordt uitgebreid met “nationale behandeling”.

Er is een artikel 13 “Wijzigingen en veranderingen” ingevoegd. Daarin staat dat de overeenkomstsluitende partijen in onderling overleg wijzigingen en veranderingen kunnen aanbrengen in de vorm van aanvullende protocollen. Ze maken integreerend deel uit van de Overeenkomst

2. Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) en de Raad van State

In zijn advies d.d. 19 september 2001 sloot het Dagelijks Bestuur van de SERV zich aan bij het ontwerp van decreet. Het advies is als bijlage bij de memorie gevoegd.

In zijn advies d.d. 13 november 2001 maakte de Raad van State geen opmerkingen bij ontwerp van decreet. Het advies is als bijlage bij de memorie gevoegd.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAELE

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,

Paul VAN GREMBERGEN

VOORONTWERP VAN DECREET

houdende instemming met de overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie
en de republiek Armenië
inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen,
ondertekend in Brussel op 7 juni 2001

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid, is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Armenië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 7 juni 2001, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAEL

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid.

Paul VAN GREMBERGEN

ONTWERP VAN DECREET

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid,

DE VLAAMSE REGERING,

Paul VAN GREMBERGEN

Op voorstel van de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid ;

Na beraadslaging,

BESLUIT :

De Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Ambtenarenzaken en Buitenlands Beleid, is ermee belast, in naam van de Vlaamse regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt :

Artikel 1

Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Artikel 2

De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie en de republiek Armenië inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 7 juni 2001, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 1 februari 2002.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Patrick DEWAELE